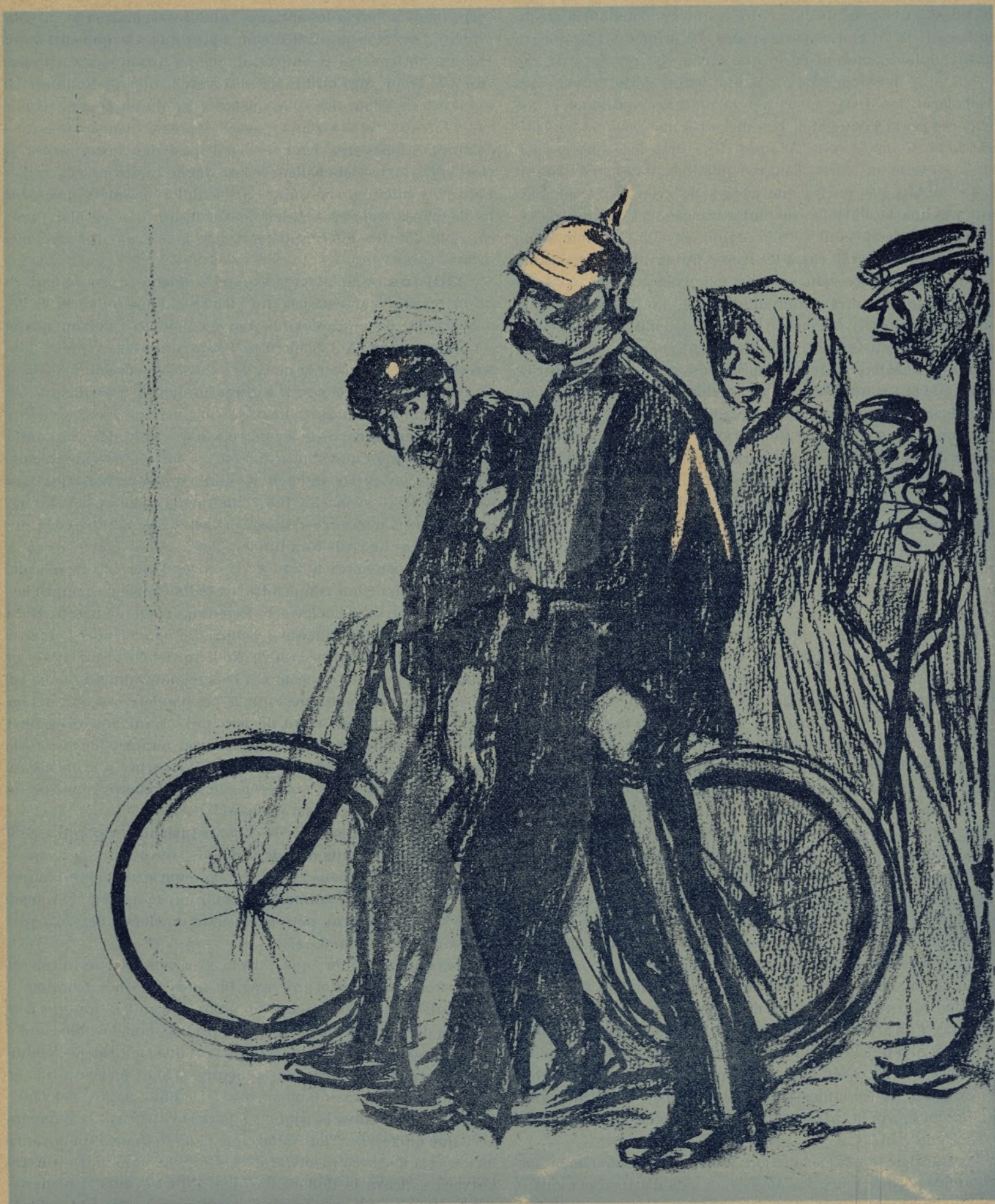

Pèl & Ploma

NOCTURN EN BLAU

Municipal:— Por qué va sin número, bossina ni llum?
Trinxeraire ciclista:— Si jo l'he robada així!

Ignacio Zuloaga

Si Paris ha tingut sempre una atapahida colla de pintors catalans, no ha deixat mai d'haver-n'hi una altra formada pels vascongats. Quan fa poc tots erem joves, més d'esperit que d'edat, capitanejaven la nostra en Casas i en Rusiñol. De l'altra n'era l'ànima l'Ignacio Zuloaga.

Un dia pujà al nostre Montmartre, que l temps i el seny ja va esblaimant, un jove alt i sapat, energic i ple de cebes sense grillar. Arribava de Roma, amb una pila d'acadèmies, de quadraços; ferida la vista per la pintura poca pena feta de negres i bistres i desitjant fer-se un lloc entre ls que am constancia provaven l'assalt de les glories parisenques. De primer tot ho trobava estrany, dolent i diferent de lo que havia vist practicar durant l'estada prop del Tiber. Poc a poc anà fent-se seva l'ànima d'ara i desbotaren les disposicions per la pintura, contingudes fins aleshores per la fosquetat de la suficiència que respira l'halè pictòric de la Roma present. Ademés, les altres arts que arrelen tant bé en terra de Paris, l'anaren interessant: escoltà captivat versos cantats per poetes que encara no eren de l'Acadèmia; sentí més apartat filosofies de pintor transcendent; visqué al costat de totes les colles ont se feia alguna cosa, i de sobte anà a buscar sol el seu camí, cap a les terres quina ombra ennegreix tant tristament l'excessiu sol que per desgracia les corseca. D'allí ell, que s'ho mirava amb ulls de cap que pensa, en portà l'impressió dolorosa d'aquesta tristesa malaltica que fins els fa alabar la llum que ls cega. Anà coneixent-se l seu nom entre l jovent que treballa, i prompte l'aprengueren en els concentrics circois que fan vibrar París entre ls abims i les vores. El nom den Zuloaga començava a anar cap a bon port.

Entre ls seus viatges de treball, feia l nostre amic curtes estades a París, omplint de moviment les colles artístiques que freqüentava. Devegades venia am berret cordobès, ple d'una agitació fictícia encomanada durant l'estada, que nosaltres preniem per alegria; en altres viatges filosofava, com si l món s'anés a enderrocar; en misterioses ocasions el vèiem fet un lord, lluhint el seu cos d'atleta jove, sota un frac fet a Londres. Per fi, féu cada cop més llargues les estades als llocs de treball, fins que l'últim exit de París i el coronament dels desitjos del seu cor han fixat el temps en que ha arribat a la plena sahó.

Aquí, en mig de l'indiferència que domina am tanta força i que és ben excusable perquè ls engrescaments artístics no tenen base ont apoiar-se, en Zuloaga té molts admiradors.

L'adquisició del seu quadre las *Dos amigas* i la primera medalla de l'any passat tendeixen a provar-ho. Fins ha tingut la sort de fer sortir detractors, que, naturalment, han sigut d'aquells que lo contrari de lo que diuen és lo just i ben pensat.

Per ara la pintura den Zuloaga sembla ben bé la síntesi de lo que pot donar l'impressió d'una terra en l'estat en que s troba aquesta península. A l'atractiu innegable de lo que ara pinta s'hi junta una hermosura malsana, que desperta records de morts que no s veuen i de mals que no s tenen. Els tocs de color cruel que per espais fereixen els ulls, queden suaument apagats per l'entonació ponderada dels conjunts, i tot això realitzat am traces vigoroses. En una paraula, és un pintor.

En Zuloaga perteneix a una família de verdadera aristocràcia artística, perden-se l rastre dels antepassats, que eren ciseladors i grans artesans de coses hermoses. Son pare és conegut per tot arreu pels grans treballs d'incrustacions d'or i plata sobre acer o ferro; el seu oncle és un ceramista que seria célebre si no tingués de fer tantes coses que li encarrega l mal gust dominant a Espanya; més quan té temps i treballa al seu gust, se rescabala.

Pera acabar, en Zuloaga és un home que no conta més que amb amics perquè entre les seves energies d'artista personal i de lluita ha tingut la gran sort de conservar dintre d'aquell fort cos de vascongat el més hermós cor de nen.

Cullita de la semana

Dissapte.—No passa res, perquè no havia pensat en fer aquest dietari.

Diumenge.—Es la festa major de Barcelona, que, coincidint am la *gala*, comença am canonades, com si fos festa lluhida. Oficialment no hi ha res arreglat, però d'esma s'ompla la ciutat de gent forastera que vénen a festa tant si n'hi ha com no.

Per placetes i carrers, corrent dins la ciutat vella, se veuen les flamarades de les cadenetes i sarrells de paper, vessant la claror que ls donen grans llums electrics; a dalt, més a l'ombra, serpentejen a l'oreig les antigues banderes de matrícula; a sota, omplint l'estret espai, ballen com a preu fet tot lo que surt d'una maquina de fer soroll acompassat, que un nyebit toca am pretensions de tenor. Més tard la Rambla sembla un troç de Mataró, de Figueres, de Vilafranca o de qualsevulga altra vila gran; anant cap a l'hostal o a la tartana, passen depressa compactes grupos de famílies forasteres; les noies, molt mudades, van mirant entre elles si les mans dels balladors han deixat rastre en els trajos. Els xicots caminen reprimint crits de dolor, esclaus tancats dintre de massa estretes botines de xarol, am canyes blanques o canyella. Encara més tard, les festes ja no són de barri: més aviat al revés.

Dilluns.—Cap al circ, a veure lo que facin, sense tenir de mirar res. Tal com està per ara l teatre a Barcelona, és el lloc més artístic, dels que a cambi d'un petit interès deixen passar les hores mortes. Allí l'esperit no ha de sentir coses que, no interessant, arriben a fer la nosa de totes les obsessions; les invasions de les *faldas de percal* o altres prendes per l'istil, són veraderament epidèmiques, mentres que mai me vindran ganes d'aixecar cent kilos, ni de fer un salt mortal voluntari. En cambi, la munió de gent que s mira ls *clowns*, els cavalls, els atletes i les besties savies, se mou en conjunt, com si un sol esperit rebés la mateixa sensació. Individualment, cada espectador pot parlar, riure i distreure-s sense molestar als vehins, cosa que en els teatres bunyols fóra intolerable.

Ademés, enguany hi han al circ coses d'interès, que mirades pel cantó artístic fan compendre les seduccions que sempre han tingut aquests espectacles pera ls pintors i gent de lletres. Hi ha un xicot, un pallaço menut i bellugadiç, que si no s fa malver arribarà lluny... Pot-ser ja n ve! No li he vist fer grans coses de gimnastica, però no s repeteix; i com és naturalment comic perdo, cada ganyota, pas o gest que fa pessigolleja la rialla del públic, que esclata am riure de bon noi. A mi fins m'agraden aquells que saltan cercolets vestits com angelets de *ramillete*, damunt d'una sella com el Pla de la Boqueria: són els ultims rastres dels coliseus romans; representen el classicisme que sen va; són una institució; saludem-los!

L'atracció del dia eren els elefants instruits. Am quina pena mels mirava asseguts dalt dels cubells, recordant-me l'aspecte de tants coneguts meus! Quin rebaixament pera l'home veures quasi igualat per un animal de tanta trompa! Igualat!... Aquests no sé si ho han lograt, però jo coneixia un elefant de Nova York que superava als humans.

Era d'un carboner, que l tenia a casa seva com qui té un gocet. Res: capritxos d'america! De mica en mica l'animaló s familiarisà amb el negoci de son amo, i en un tres i no res triava l cok del carbó d'alzina i el de pedra dels bolados. Més tard el trobà l'amo partint teies, i s'enterní tant que l'adoptà. Se l'endua per tot arreu a fer recados, i mentres l'amo festejava am les minyones o comprava menjar usat al cuiner negre, l'elefant... tras... tras... deixava ls paquets a la porta i trucava la campana pera que baixessin. Tant va fer, que l'amo li guarní un davantal fet am vela de barco i l'envià solet a fer les comandes. En una butxacà s ficava ls dollars, en una altra ls cents, i tornava l cambi, sense equivocar-se mai ni afanar res. De sobte, l'amo, que no tenia família, va morir, i l'elefant, veient-se al corrent del

comerç de carboneria, va quedar-se l'establiment pel seu compte.

Dimars.—La companyia de tranvies suprimeix el servei que arribava fins als Orientals! Tant bé que venia pera no banyar-se i veure l mar comodament!... I res més.

Per una indiscreció ben comprensible, he pogut fer-me carrec de lo que podria ser l'estació del ferro-carril de França. Potser no fóra tot lo monumental que l títol de la qüestió sembla assegurar, però sense semblar-se a les de Colonia, Frankfort, Estrasburg, Sant Pancràs (Londres), a les de París o a les del Pensylvania R. R., fora seria, espaiosa i sobre tot (per nosaltres) molt artística. El mahó i la rajola de Valencia hi jugarien un paper important a l'exterior; tant, que ns temem que aquella academia que deixa fer fatxades sacrilegues, no deixi fer l'estació honrosa de Barcelona, perquè és bon troç més gran, més ben rumiada i molt més bonica que les del Nord i del Mig-dia del punt ont els rellotges ens retracen el nostre.

Sistema de sortides i recibos, que recomanem als teatres de Barcelona. Les empreses teatrals del Japó han trobat un sistema que és tant original com d'impossible falsificació, impeding per complert allò de *salida... salida?... qui se la ven?* Quan un espectador surt del teatre abans d'acabar-se l'espectacle, presenta la palma de la mà al porter, que li marca amb un segell de cautxuc, de forma i color diferents cada nit. A l'entrar, l'espectador ensenya la mà, i no ha de fer sinó treure-s la debil marca de color. Als abonats sels hi fan ulls de poll, per lo que s'ha tingut de recórrer a la fotografia. Per anar pel món és el millor document al portador el sistema japonès, aplicat fa temps a l'Aragó.

Dimecres.—La tempestat més hermosa de l'any: tot ha anat a dojo: trons, llamps, aigua, núvols... una tronada de festa major. I mentres el núvol s'esquinsava deixant pas a la serp de foc, retrunyint el tro del mar a la montanya, gastant en un no res cent mil societats d'electricitat, els habitants d'un clima tant poderós dormiem sota la gran Naturalesa, gronxats pels somnis d'infant dels homes sense forces.

Dijous.—Avorrit, llegia al cafè les dubtoses gracies de la *Fliegende Blätter*, o ls fils i betes, com diuen aquí; un senyor alemany molt amable s va creure que jo sabia sa llengua de debò i m'interpelà sobre les qüestions que ell deia que agiten la nostra terra. Com jo no he vist res agitat fóra del mar, li vaig contestar que era pintor i que no sabia res de lo demés. Com era una bola manifesta, insistí, i vaig veure que coneixia lo d'aquí, i lo de més enllà, millor que jo mateix. Parlant parlant, la gent s'entén, i jo vaig acabar per dir-li que a Alemanya no hi havia gaire rastre de qüestions regionals; insidiosa pregunta que jo vaig fer-li més pera fer-lo parlar que no pas per creure-m que fos veritat. Colocada la qüestió en el terreny artistic, que és l'únic que volíem tocar, va revelar-me l'existència d'un gran escriptor de *plattdeutsch* (baix alemany), en Fritz Reuter, elevat i ple de sentiment a voltes i sarcastic humorista les més de les vegades. Me recomanà l llegir-ne les obres i vaig apuntar-me l nom. Ens despedim, men vaig a casa, i em trobo en el correu una revista que anuncia la formació a Kiel d'un orfeó que cantarà solament en *plattdeutsch*, dient que havia sigut el primer factor del renaixement en Fritz Reuter, quin nom encara era fresc en el meu llibret.

Divendres.—Surt el numero de PEL & PLOMA, i no estic pera res més.

L'Exposició Casas

No podem assegurar quin dia serà l'inauguració, més van avançant els treballs; de manera que ja sabem que farà d'allò més goig. Disposats a correspondre al favor dels subscriptors, estem combinant altres novetats, sense l més petit sacrifici pera ells.

Exposició Rusiñol a París

El nostre estimat amic Santiago Rusiñol ha sortit cap a París, on s'obrirà dintre pocs dies l'Exposició que ha organitzat *L'Art Nouveau*, dirigit per en Bing, exclusivament formada per obres del nostre company.

«Pel & Ploma» à Bruxelles

Nos lecteurs et abonnés trouveront notre journal à Bruxelles, à la librairie Istace, Galerie du Roi, 14, & boulevard Anspach.

Els senyors subscriptors de fóra

que encara no ns hagin fet avinent l'import de la subscripció, serien sumament amables si ho fessin abans d'inaugurar-se l'Exposició que n Casas està organitzant a can Parés. Com és precís sortejar els premis am tota equitat, no seria just fer entrar en sort als que no fossin subscriptors efectius. La millor manera és enviar sellos o lletra del *Giro Mutuo* al nostre estimat amic Leandre Galcerán, que ns fa l favor de cuidar-se del complicat mecanisme administratiu.

Tots els dilluns i dimecres, a les 10 de la nit.

Dijous i diumenges, a dos quarts de cinc de la tarda.

Corrida de toros pels Putxinel·lis, els divendres, a les deu del vespre.

Funcions de broma per nois.

Se serveix beure i menjar a totes hores.

NOTA.— Els clíxers del present numero han sigut fets per la casa J. THOMAS, 375, carrer de Mallorca.

Tipografia «L'AVENÇ»: Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona. — Telefon 115

Pèl & Ploma ♦ Semmanari a 10 centims

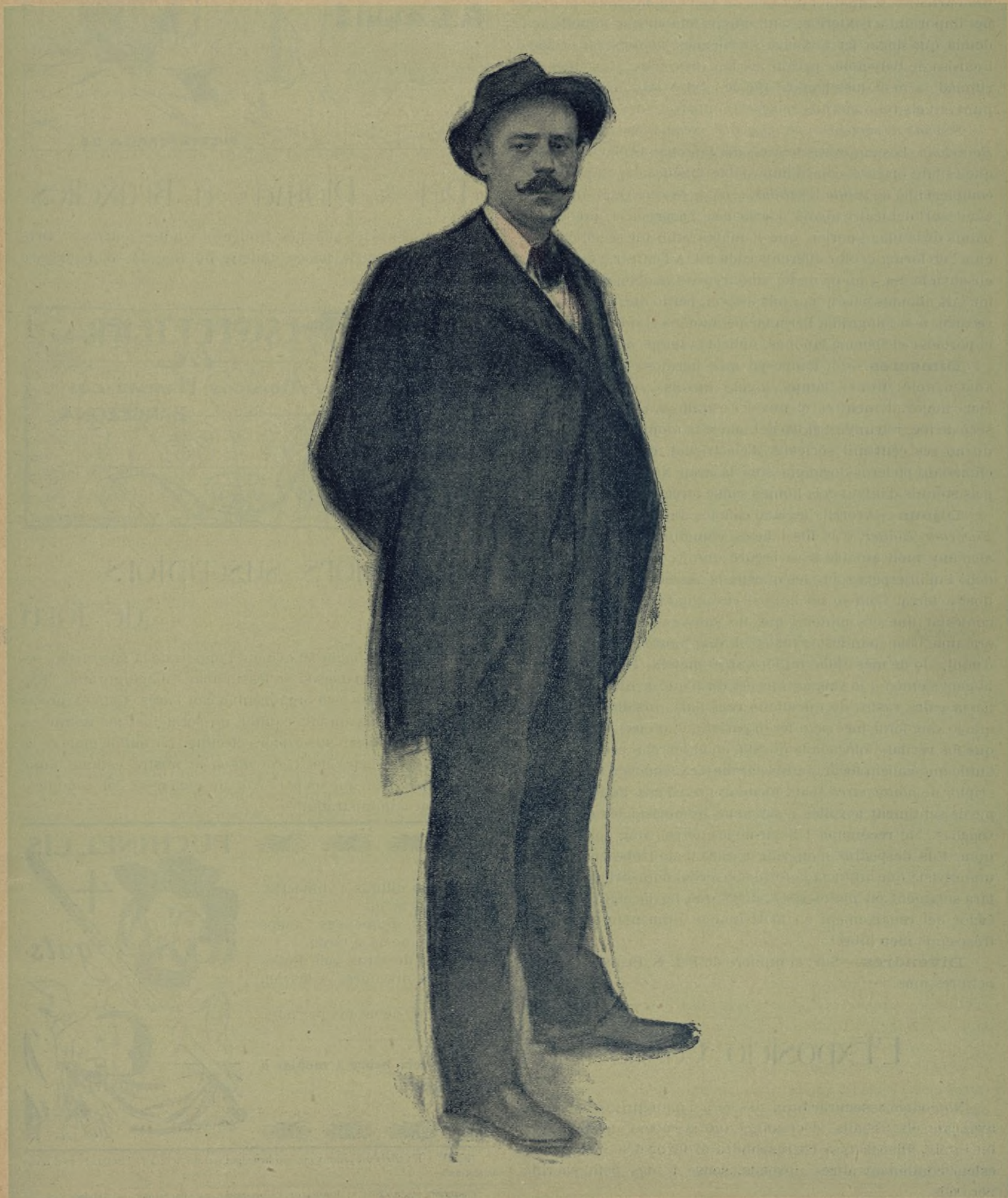
Dibuïxat per R. CASAS ★ ADMINISTRACIÓ: 6, Passeig de Gracia, GRACIA-BARCELONA ★ Escrit per M. UTRILLO

~~~~~ SUSCRIPCIÓ ~~~~~

Barcelona, limits actuals, un any, 5 ptes. ● Resto de España, un año, 6 ptas. ● Union postale universelle, un an, 7'50 fr.

Tots els subscriptors tenen dret al cartell anunciador.

Números atrassats, 25 centims

Ayuntamiento de Madrid
IGNACIO ZULOAGA, pintor